

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ

№

ГАЗЕТА.

11.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 6-го Февраля — 1845 — Wilno. WTÓREK, 6-go Lutego.

ВНУТРЕНИЯ ИЗВѢСТИЯ.

Санктпетербургъ, 1 Февраля.

Въ Высочайшемъ Указѣ за собственоручнымъ Его ИМПЕРАТОРСКАГО Величества подписаниемъ, данніемъ Министру ИМПЕРАТОРСКАГО Двора, Января въ 8 днѣ, изображено: „Вновь построенный у Синагоги моста дворецъ, со всѣми убранствами и принадлежащими къ опомъ службами, Всеимилостивѣйше жалую въ даръ Любезнѣйшей Дочери Нашей, Ея ИМПЕРАТОРСКОМУ Высочеству БЕЛИКОЙ Княгинѣ Маріи Николаевнѣ, въ вѣчное и потомственное Ея Высочества владѣніе, повелѣвая дворецъ сей именовать Маріинскимъ, и о сдачѣ онаго съ планами и описями сдѣлать съ вашей стороны должное распоряженіе.“

— Высочайшими Грамотами, 1-го Января, Всеимилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена Св. Благовѣрнаго Великаго Князя Александра Невскаго, Командующійвойсками на Кавказской, Линии и въ Черноморіи, Генераль-Лейтенантъ Гурко 2-й, и Членъ Государственнаго Совета, Тайный Советникъ Бутурлинъ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТИЯ.

ФРАНЦІЯ.

Парижъ, 26 Января.

На вчерашнемъ засѣданіи палаты депутатовъ, рѣчь Г. Пейрамона противъ добавочной статьи Г. Маллевиля, причинила такой шумъ, что невозможно было понять словъ Г. Одіалона-Барро, говорившаго послѣ Г. Пейрамона. Слова: „честь, независимость и достоинство Франціи“, играли главную роль въ этой рѣчи, въ заключеніе кой Г. Одіалонъ-Барро скажалъ: „Человѣку (Притчару), который побуждалъ къ войнѣ, который возжигалъ факель матежа, и котораго за это должно было наказать болѣе, чѣмъ трехдневнымъ заключеніемъ, Франція предъ всемъ Европою вынуждена дать вознагражденіе?“ Дальнѣйшая слова оратора заглушины были рукоплесканіями лѣвой стороны. Отѣбѣчая на это, Г. Гизо еще разъ простиранно изъяснилъ дѣло, о которомъ столько уже было говорено,—объ уничиженіи Франціи, и о обвиненіи министровъ въ измѣнѣ, существующей только въ дикомъ воображеніи противниковъ кабинета, и между прочимъ сказалъ: „Въ этомъ дѣлѣ не было ни угрозъ со стороны Англіи, ни опасенія со стороны Франціи. Это было положеніе особенное, произвшееся случайностями, собранными и сообщенными мнѣ г.-мъ Жарна-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St Petersburg, 1-go Lutego.

W Najwyższym Ukazie, z własnoręcznym JEGO CESARSKIEJ MOŚCI podpisem, danym Ministrowi CESARSKIEGO Dworu dnia 8-go Stycznia, wyrażono: „Nowo postawiony pałac przy Błękitnym Moście, ze wszystkimi ozdobami i należeceniami do niego odlewanymi, Najłaskawięj przeznaczany w darze dla Na ukochannej Córki Naszej, JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEJ XIĘŻNY MARYI NIKOLEJEWNY, na wieczne i dziedziczne posiadanie JEJ WYSOKOŚCI, rozkazując Pałac ten mianować Maryjskim, i względem zdaniami go z planami i inwentarzami uzczyńić z waszej strony nalezyte rozporządzenie.“

— Przez Najwyższe Dyplomata, 1-go Stycznia, Najłaskawięj mianowanym Kawalerami Orderu Św. Prawowiernego Wielkiego Księcia Alexandra Newskiego, Dowodzącym Wojskami na Kaukazkiej Linii i na Czarnomorzu, Jeździec Porucznik Hurko 2-ji, i Członek Rady Państwa, Radca Tajny Buturlin.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCJA.

Pariz, 26 stycznia.

Na wzorajszym posiedzeniu Izby Deputowanych, mowa P. Peyramont przeciw dodatkowi P. Malleville spowodowała taką wrzawę, że nie podobna było zrozumieć słów P. Odilon Barro, który zabrał głos po P. Peyramont. Wyrazy: „honor, niezawisłość i godność Francji“ graly główną rolę w tej mowie, w końcu której zwołał P. Barrot: „Temu człowiekowi (Pritchardowi), który pozbudził do wojny, który zapalał pochodnię buntu, i który za ten postopek cięższą powinien był otrzymać karę niż trzydniowe uwięzienie, Francja w obliczu Europy, ma udzielać jeszcze wynagrodzenie?... (Dalsze słowa mowy, zagłuszyły oklaski Strony Lewej). Odpowiadając na to P. Guizot, raz jeszcze rozwijał obszernie rzecz tak juž wyczerpaną o upokorzeniu Francji i o zarzutach zdrady czynionych Ministrom, a istniejących jedynie w wyobrażeniu przeciwników gabinetu; przytem rzekł między innymi: „W sprawie tej, ani pogroźki ze strony Anglii, ani obawa ze strony Francji nie miały miejsca. Było to ważne położenie, które się wykazało pewnymi oznakami, zebrańmi i przesłaniami mnie przez P. Jarnac. Jednakże oznaki te nie zmieniły pierwastkowej myśli rządu i jego postanowień; rzecz tą bowiem tak ukończyły, jak w samych

комъ. Случайности си не измѣнили однако же первоначальной мысли и постановленія правительства, которое окончило это дѣло такъ, какъ предполагало въ самомъ началѣ. Заключенное условіе было справедливо и добросовѣтно, и предоставляло обѣимъ сторонамъ равныя выгоды. Мы согласны, что некоторыя распоряженія Г. д'Обины достойны порицанія и сожалѣнія, и что если приведенные факты справедливы, то г-ну Притчару слѣдуетъ доставить вознагражденіе. Англійское правительство, со своей стороны, соглашается съ нами на удаленіе Г. Притчара съ острѣва Отаити." При этомъ рѣчь ministra прервана была г-мъ Ларошъ-Макленомъ, который воскликнулъ: „Это вздоръ!" что подало поводъ къ столь жаркимъ превиамъ, что въ палатѣ раздалось восклицаніе: „въ порядокъ, въ порядокъ!" прекратившее шумъ; послѣ чего произнесъ рѣчь Г. Дюфоръ. Наконецъ утомленные члены палаты приступили къ собиранию голосовъ, по добавочной статьѣ Г. Мальвиля, посредствомъ привставанія и сидѣнія, что произвело ткую сцену, какая весьма рѣдко случается во французскихъ палатахъ. Число присутствовавшихъ членовъ состояло изъ 415 челов. Легко себѣ представить, какъ затруднительна обязанность секретарей, при двухъ, мало отличающихся другъ отъ друга, масахъ, посредствомъ одного лишь взгляда на встающіхъ и сидящихъ членовъ, решить на чьей сторонѣ большинство. И такъ первое собираніе голосовъ, произведенное такимъ образомъ, признано было сомнительнымъ и предпринято новое. Чтобы лучше осмотрѣть палату, секретари взошли на каѳедру, при чемъ результатъ ихъ счисленія былъ тотъ что три секретаря, принадлежащіе къ консервативной партии, объявили добавочную статью *отринутую*, тогда какъ Г. Лакросъ, принадлежащий къ оппозиціи, объявилъ *принятою*. Президентъ палаты, имѣвшій, по своему званію, право решить этотъ споръ, склонился на большинство мнѣній секретарей, объявилъ добавочную статью отринутую. Это произвело чрезвычайное волненіе на сторонѣ оппозиціи всѣхъ оттѣниковъ. Съ концовъ лѣвой и правой стороны, равно какъ изъ праваго и лѣваго центра, раздалось вдругъ неистовое восклицаніе негодованія; самые чувствительныи упреки и порицанія посыпались градомъ со всѣхъ сторонъ противъ большинства, изъ среды котораго едва нѣсколько голосовъ отозвалось, преимущественно же противъ секретарей и президента, который между тѣмъ объявилъ засѣданіе отсроченнымъ, и удалился съ своего мѣста. Только съ трудомъ, при общемъ шумѣ, можно было разслушать отрывистыя восклицанія: „Мы требуемъ новой балотировки посредствомъ именного списка! Это соблазнъ! Это злодѣяніе! Это ложь! Это обманъ! Дополнительная статья принята! Большинство на нашей сторонѣ! Мы несогласны! Надобно запереть двери, чтобы никто не вышелъ! и т. п." И всѣ эти крики сопровождались сильнымъ стукомъ. Настоящая картина анархіи и хаоса! Депутаты соскаиваютъ съ мѣстъ своихъ, толпятся около каѳедры, суматоха, давка, волненіе и шумъ дошли до крайней степени. Напрасно оппозиція требуетъ президента, нигдѣ не могутъ отыскать его; между тѣмъ консервативные члены мало по мало оставляютъ залъ. Въ продолженіе всей этой соблазнительной сцены, достоинъ былъ вниманія спокойный видъ Г. Гизо, среди общаго волненія и шума, котораго не льзя себѣ представить. Засѣданіе кончилось въ 7 часовъ. Министры тотчасъ отправились въ Тюльери, где происходило продолжительное совѣщеніе подъ предсѣдательствомъ Короля.

— Поведеніе г-на Сальванди относительно преній по адрессу, заставляетъ думать, что онъ вступить въ составъ кабинета; онъ подалъ голоса какъ противъ дополнительной статьи Г. Карне, такъ и противъ поправки Бомона, что служить убѣжденiemъ въ его примиреніи съ министерствомъ.

— Изъ рѣчи маршала Бюжо, произнесенной третьяго дня въ палатѣ депутатовъ о состояніи Альжиріи обнаруживается, что, несмотря на всѣ усилия и благопріятныя события въ минувшихъ годахъ, еще въ Африкѣ остается для рѣшенія очень затруднительный вопросъ, то есть овладѣніе болѣшою естественною защищеною кабилскаго народа, т. е. цѣпью горъ въ 65 миль длиною и 35 миль шириной; овладѣніе сіе, если и не совершенно не возможно, то по крайней мѣрѣ, по словамъ самого маршала, весьма неудобносполнимо. Хотя Кабилы не беспокоятъ Французовъ, и мирно ве-

роначала замѣрялъ. Zawarty ukлад byl równie sumienny, jak sprawiedliwy i zapewniajcy obu stronom wazajne przyzwolenia. Zagadzamy siê na to, ze niektore kroki P. d'Aubigny sa godne nagany i zaslugujac na ubolewanie, i ze gdyby przytoczone fakta okazały sie prawdziwemi, nalezałoby sie P. Pritchard wyagrodzenie. Rząd angielski, ze swej strony, zaprzestal odmawiac nam prawa wydalenia z Otahiti P. Pritchard. „Tu przerwana została mowa Ministra przez P. Laroche-Jacquelina, który wykrzyknął: „To jest niedorzecznośc!" skąd przyszło do tak żywych sporów, że powstal powszechny okrzyk: „do porządku! do porządku!" który zgietkowi temu położy i dozwolił mówie P. Dufaure. Znudzona nakoniec Izba przystapiła do głosowania nad dodatkem P. Malleville, przez powstanie i siedzenie, co stało się powodem do sceny, jaka rzadko miewa miejsce w parlamencie francuskim. Liczba obecnych członków wynosiła 415. Łatwo pojed jak trudnym jest zadanie Sekretarzy, aby przy dwóch nie wiele różniacych się massach, przez sam pogląd na powstalych i siedzących członków rozstrzygnąć, na której stronie jest większość. Jakoż pierwsze głosowanie tym sposobem uznano za wątpliwe i przedsięwzięto nowe. Aby tą razą lepiej módz obejrzeć Izbę, Sekretarze udali się z swych zwykłych miejsc na mównicę, gdzie skutek ich obliczenia był taki, iż trzeci Sekretarz, należący do stronnictwa konserwatystow, ogłosili dodatek za odrzucony, P. Laクロse zaś, należący sam do opozycji, za przyjęty. Prezes Izby, który z miejsca swojego miał prawo spór ten rozstrzygnąć, przychylając do większości zdani Sekretarzów, ogłosił dodatek za odrzucony, a ogłoszenie to stało się jakby hasłem ogólnego wybuchu ze strony opozycji wszelkich odeieni. Z końcow Lewej i Prawej strony, również jak z Lewej i Lewego środka, rozległ się jakby jeden przerzącący okrzyk oburzenia; grad najdotkliwszych wyrzułów i obieg leciał zawsze przed wiekszością, z której zaledwie kilka głosów odpowiadało; nadewszystko zaś przeciwko Sekretarzom i Prezesowi, który tymczasem ogłosił posiedzenie za zaniknięte, i z miejsca się swojego oddalił. Z trudnością tylko w tym niesformnym halasie, można było rozróżnić pojedyncze wołania: „Zadamy nowego głosowania podług listy imiennej! To jest zgorszenie! To niegodziwość! To błąd! To oszukaństwo! Dodatek został przyjęty! Większość jest na naszej stronie! Protestujemy! Trzeba drzwi zamknąć, żeby nikt nie wyszedł! i t. d." A do tych wszystkich okrzyków łączyło się nie mniej głośne stukanie rękami i nogami! Prawdziwy obraz anarchii i chaosu! Deputowani porywają się z miejsca swoich, tłoczą się wokoło mównicy, zgietk, ciąża, wrzawa i zamieszanie dosły do najwyższej stopnia. Opozycyja naprzótno wzywa Prezesa, nigdzie nie można go znaleźć; tymczasem członkowie konserwacyjni opuszczają powoli salę. W ciągu całej tej gorszacej sceny, godoą była uwagi spokojna postawa P. Guizot, śród powszechnego zamiętania i wrzawy, jakiej trudno dać wyobrażenie. Posiedzenie skończyło się dopiero o godzinie siódmej. Ministrowie udali się natychmiast do Tuilleryów, gdzie się odbyła dłuża narada pod przewodnictwem Króla.

— Sędziąc po sposobie zachowania się P. Salvandy w rozprawach nad adressem, można się spodziewać, że wnijdzie do gabinetu; głosował bowiem tak przeciw dodatkowi P. Carné jak i przeciw dodatkowi P. Beaumont, co jest oczywistym dowodem jego pojednania się z ministerstwem.

— Z onegdajszej mowy Marszałka Bugeaud w Izbie Deputowanych, o stanie Algierii, okazuje się, że pomimo wszelkich usiłowań i pomyslnych wypadków w latach ostatnich, pozostaje jeszcze bardzo trudne wojenne zadanie do rozwiązania w Afryce, to jest zdobycie wielkiej naturalnej twierdzy ludu Kabylskiego, to jest pasma gór, mającego 65 mil długości i 35 mil szerokości; zdobycie, które jeśli nie całkiem niepodobne, jest przynajmniej zdaniem samego Marszałka bardzo trudne do wykonania. Lubo zaś Kabylowie nie zaczepią pierwsi Francuzów, ale spokojnie zachowują się w swych górnach, dopóki nie są

дуть себя въ своихъ горахъ, доколѣ пхъ не беспокоитьъ, однако же маршалъ завоеваніе ихъ считаетъ необходиимымъ. Чтобы обезопасить и пополнить африканскія владѣнія, требуетъ овъ преимущественно усиленія войска, по крайней мѣрѣ 10,000 челов. Ибо настоящія силы въ Алжиріи, состоящія изъ 90,000 чл. европейскихъ войскъ, кажутся ему недостаточными для того, чтобы арабское народонаселеніе, состоящее изъ 4 миллионовъ челов., на пространствѣ равномъ Франціи, можно было держать въ повиновеніи. Маршалъ упомянулъ также въ концѣ длинной своей рѣчи, о благопріятныхъ послѣдствіяхъ для торговли, произшедшихъ отъ военныхъ предпріятій въ Алжиріи. Тамошня торговля въ минувшемъ году простиралась уже до 80 миллионовъ фр., а въ настоящемъ году увеличится въ два раза. Городское народонаселеніе, состоявшее въ 1841 году только изъ 27,000 чл., теперь простирается уже до 75,000 чл. Маршалъ объявилъ также, что, по мнѣнію его, вся будущность Алжиріи зависитъ отъ военного поселенія, и что одно только военное управление можетъ быть выгодно для сей страны.

— Г-нъ Вильменъ уже перебѣхалъ изъ дома министерства народного просвѣщенія въ наемную квартиру, въ Шалльо.

— Оппозиція намѣрена предложить палатѣ депутатовъ проектъ обѣ измѣненій постановленія о выборахъ, чтобы они производились воредь въ главомъ году каждого департамента.

— Въ письмахъ изъ Алжира, отъ 15-го Января, уведомляютъ, что генералъ Ламорисье сдѣлалъ всѣ приготовленія къ уничтоженію покушенія Абд эль-Кадера, который, какъ вообще полагаютъ, имѣть сплоченіе съ пограничными племена. Колонна, подъ начальствомъ генерала Каваньяка, двинулась въ Лалла Магрия и засимъ обошла всѣ мѣста, сопредѣльныя съ лагеремъ; это движеніе заставило взволнованіе племена удалиться въ свои кочевья.

27 Января.

Сегодняшнее засѣданіе палаты депутатовъ возбудило общее любопытство; ибо вчера разнесся было слухъ, что многие члены лѣвой стороны вознамѣрились протестовать противъ предыдущаго заключенія президента, который, какъ извѣстно, рѣшилъ, что балотировка посредствомъ привставанія и сидѣнія была противъ добавочной статьи Г. Мальвила. Зала засѣданій наполнилась заблаговременно членами разныхъ оттѣковъ, а публика толпилась на галлерексахъ. Между тѣмъ, когда, по прочтениіи протокола прошедшаго засѣданія, президентъ сдѣлалъ обыкновенный вопросъ: не имѣть ли кто чегонибудь сказать противъ онаго? — къ общему удивленію не послышалось ни одного голоса. За симъ протоколъ былъ принятъ. Послѣ сего начались дальнѣйшія пренія по третьей статьѣ адресса, относительно отаитскаго дѣла, къ которому именно и относилась поправка г-на Мальвила.

Первый противъ этой статьи началъ говорить Г. Бильо, и обозрѣвъ снова отаитское дѣло, сказалъ между прочимъ: „Мы не будемъ прибѣгать къ тайному собиранию голосовъ, мы желаемъ знать, найдется ли хотя одинъ депутатъ, который рѣшился бы подать голосъ въ пользу вознагражденія Притчара. Необходимо имѣть отвагу въ своемъ мнѣніи.... (ропотъ). Я не понимаю наглости прерывающихъ меня членовъ (въ порядокъ! въ порядокъ!) Самъ министръ объявилъ, что весьма нужно, чтобы всякий положительно выразилъ свое мнѣніе. Если министерство получить большинство, тогда мы ему ни въ чёмъ не будемъ въ силахъ отказать. Если палата соединится съ нимъ, намъ останется только оплакивать свое дѣло, (смѣхъ) и приготовляться на всякий случай. Голосъ въ центрѣ. Это угроза! г-нъ Бильо. Тѣ, кои подадутъ свои голоса въ пользу министерства — (въ порядокъ! въ порядокъ!) Не понимаю, говорю, почему слова мои производятъ такое волненіе. Я не требую принятія какой либо дополнительной статьи, но только исключенія параграфа. И потому рѣшайтесь или на одобрение министерства или на молчаніе.“ — Послѣ сего предложенія оратора, взошелъ на каѳедру министръ публичныхъ работъ, Г. Дюмонъ и предложилъ палатѣ, чтобы она во избѣженіе всякой двуличности, не молчаніемъ, какъ требуетъ Г. Бильо; но откровенно съ каѳедры изъяснила свое общее мнѣніе, и объявила одобреніе или порица-

зaczepieni, Marszałek uznaje przeciecz podbicie ich za konieczne. Aby zaś afrykańskie posiadłości zabezpieczyć i uzupełnić, żąda on przedewszystkiem wzmocnienia wojska przynajmniej o 10,000 ludzi. Teraźniejsza ho- wiensiła w Algierii, około 90,000 żołnierzy Europejskich, zdaje mu się być niedostateczna, aby 4 milionową ludność arabską, na przestrzeni równajaczej się całą Francję, można było na wodzy utrzymać. Marszałek wspominał także w końcu swój długiej mowy o pomyślnych skutkach dla handlu, jakie wynikły z przedsięwzięcia wojennego w Algierii. Tameczny handel wynosił już w przeszłym roku do 80 milionów franków, a w tym roku dójdzie do dwa razy większej summy. Cywilna ludność, która w roku 1841 liczyła tylko 27,000 głów, wynosi już teraz przeszło 75,000. Marszałek oświadczył także, iż, według jego przekonania, cała przyszłość Algierji polega na kolonizacji wojskowej, i że tylko zarząd wojskowy może bydż dla tego kraju stosownym.

— P. Villemain wyprowadził się z mieszkania, przeznaczonego dla Ministra oświecenia, i przeniósł się do domu najego w Chaillet.

— Oppozycja zamierza uczynić w Izbie Deputowanych wniosek o reformy prawa o wyborach, zasadzajacj na tém, aby na przyszłość wybory odbywały się w mieście głównym departamentu.

— Listy datowane dnia 15 go b. m. z Algieru, donoszą, że Jeneral Lamoriciere poczynił wszelkie przygotowania dla zniszczenia zamierów Abd el-Kadera, który, jak wszyscy sądzą, wywiera ciągle znaczny wpływ na pokolenia nadgraniczne. Jeneral Gayignac poprowadził kolumnę do Lalla-Magrina i przebiegł z nią wszystkie okolice obozu, a wyprawa ta zwróciła do swych siedzisk pokolenia, poburzone przez fałszywe wieści.

Dnia 27 stycznia.

Dzisiejsze posiedzenie Izby Deputowanych obudzało powszechny interes. Wczoraj bowiem rozeszła się była pogłoska, że wielu członków Strony Lewej postanowili zanieść protestacyjną przeciwko onegdajszej decyzji Prezesa, który, jak wiadomo, rozstrzygnął, iż głosowanie przez powstanie i siedzenie wypadło przeciw dodatkowi P. Malleville. Jakoż sala posiedzeń napełniła się dzisiaj wcześniejszej niż kiedy członkami rozmaitych odcienni, a ciekawa skutku publicznośc doczynała się na galerach. Tymczasem, gdy po odczytaniu protokołu przeszłego posiedzenia, Prezes uczynił zwykłe zapytanie, czy kto niema co do zarzucenia przeciwko niemu: z niemalym podziwieniem wszystkich, żaden głos się nie ozwiał. Protokół zatem uznany został za przyjęty. Początku rozpoczęto dalsze rozprawy nad trzecim paragrafem adresu, dotyczącym sprawy Otahtskiej, do którego właśnie ściągał się dodatek pana Malleville.

Pierwszy przeciwko niemu zbrał głos P. Billault, i roztrząsnawszy na nowo sprawę Otahtską, rzekł między innemi: „Nie będziemy się uciekać do tajnego głosowania; chcemy albowiem wiedzieć, czy się znajdzie choć jeden Deputowany, aby się odważył głosować za wynagrodzeniem Pritcharda. Należy mieć odwagę w swoim zdaniu... (Szemrania). Nie pojmuję tej gwałtowności przerywających mi członków (Do porządku! do porządku!) Minister sam przeciecz oświadczył, iż wiele zależy na tem, ażeby każdy wyraźnie położenie swoje oznaczył. Jeżeli ministerstwo otrzyma większość, nic mu już nie będziemy mogli odmówić. Jeśli Izba z niem się połączy, będziemy tylko mogli opłakiwać swą sprawę, (Śmiech) i gotować się na to co przyjdzie. Glos w środku. To jest pogroźka! P. Billault. Ci którzy będą głosowali za ministerstwem... (Do porządku! do porządku!) Nie pojmuję, powtarzam, dla czego słowa moje obudzają takie wzburzenie. Nie żadam przyjęcia jakowego dodatku, ale tylko opuszczenia paragrafu. Macie więc do wyboru: pochwalać ministerstwa, albo milczenie.“ — Przeciw temu wnioskowi mówcy, wystąpił z mocą Minister robót publicznych P. DuPont, wzywając Izbę, aby dla uniknięcia wszelkiej dwuznaczności, nie wstrzymało się od głosowania nad będącym w mowie paragrafem adresu, nie milczeniem, jak żąda P. Billault, ale otwarcie z mównicy oświadczyła o nim swo zdanie, i wyrzekła pochwala lub naganę gabinetu. „Ministerstwo bowiem, równe jak P. Billault, nie chce i nie potrzebuje żadnej dwuznaczności.“ — Po tej mowie Mini-

ніє кабинета. „Ибо министерство равно какъ и Г. Биальо, не желаютъ и нетребуютъ двуличія.“ — Послѣ этой рѣчи ministra, и послѣ краткаго еще отзыва Г. Одиллона Барро, который въ заключеніе онаго сдѣлалъ вопросъ: „Заслуживаетъ ли вознагражденія человѣкъ, (Притчаръ) по причинѣ коего погибло 200 чел., Французовъ?“ — приступили къ собиранию голосовъ по третьему параграфу. Президентъ прочелъ его еще разъ, и объявилъ, что 20 членовъ палаты требуютъ тайной балотировки. Явный ропотъ и сопротивленіе сему лѣвой стороны остались безъ успѣха. Балотирующимъ было 418 челов.; рѣшительное большинство составляло 210 балловъ. Въ пользу параграфа было 213 голосовъ, противъ него 205. Вслѣдствіе сего, стаття адресса относительно Отанти принята большинствомъ только восьми голосовъ, и это произвело особенное у довольствіе въ рядахъ оппозиціи.

Въ дальнѣйшее продолженіе засѣданія, президентъ прочелъ четвертую статью, вмѣстѣ съ дополненіемъ г-на Кремье, усиливющимъ выраженіе противъ закона обѣ осмотрѣ кораблей. Однако прежде чѣмъ начали пренія, Г. Кремье добровольно взялъ оное обратно, изъяснялъ, „что попеченіе о дѣлахъ, которыя онъ желалъ бы видѣть производимыми лучшимъ образомъ, рѣшается предоставить министерству, которое болѣе дорожило бы народною честью;“ — разумѣя такимъ образомъ, что настоящій кабинетъ, по поводу столь незначительного большинства, полученнаго при балотировкѣ, по предѣлѣющему параграфу, долженъ быть распущенъ. Объясненіе это принято лѣвою stronou съ громкими рукоплесканіями; за симъ, когда Гг. Сенъ-При и Вивьенъ взяли также обратно свои добавочные статьи къ прочимъ параграфамъ адресса, тогда всѣ параграфы поочередно приняты были безъ преній, и палата приступила наконецъ къ собиранию голосовъ по всему адрессу. Почти всѣ члены лѣвой стороны не хотѣли принимать въ немъ участія, по совѣту Дюпена, съ тѣмъ, чтобы такимъ образомъ не уменьшить впечатлѣнія, произведенаго при балотировкѣ по третьему параграфу. Число балотирующимъ было 249, слѣдовательно рѣшительное большинство состояло изъ 125 голосовъ. Въ пользу адресса оказалось 216 голосовъ, противъ него 33. Поэтому адрессъ принялъ значительнымъ большинствомъ, хотя впрочемъ безъ участія большей части членовъ оппозиціи.

28 Января.

На сегодняшнемъ засѣданіи палаты депутатовъ, сначала президентъ прочелъ письмо ministra внутреннихъ дѣлъ, въ коемъ онъ сообщаетъ, что Король на другой день вечеромъ будетъ принимать адрессъ палаты. Затѣмъ постановлена очередь дѣламъ, касательно проектовъ законовъ, въ числѣ коихъ, по предложению г-на Удино, постановлено принять проектъ о помѣщении подъ Наполеона праха генерала Бертрана. Еще предъ начатіемъ публичнаго засѣданія палата возобновила свои отдѣленія, и въ 4 и 9 выбраны предсѣдателями и секретарями члены оппозиціи, а въ 7 другихъ члены охранительной партіи. Въ первомъ отдѣленіи избранъ предсѣдателемъ маршалъ Бюжо; во 2-мъ, г-нъ Тюнинъ, вмѣсто г-на Тьера и Дюпена, въ 4-мъ, г-нъ Биальо; въ 6-мъ, маршалъ Себастьiani, а въ 7-мъ, г-нъ Сальванди.

— Не смотря на весьма затруднительное положеніе министерства, послѣдовавшее по случаю вчерашней балотировки по 3-й статьѣ адресса, въ министерскихъ журналахъ дагоѣ однако же уразумѣть, что кабинетъ не думаетъ покинуть кормила правленія, но постарается удостовѣриться въ своей силѣ, въ будущемъ пренія, преимущественно же при опредѣленіи бюджета на тайные расходы. Въ *Globe*, между прочимъ, пишутъ слѣдующее: „Дошло до нашего свѣдѣнія, что Король, послѣ вчерашняго засѣданія палаты депутатовъ, сказалъ въ кругу своей фамиліи, что онъ совершилъ согласеніе съ политикою своего кабинета и одобряетъ дѣйствія министровъ, касательно направлѣнія правительства, основаннаго на большинствѣ, всегда согласномъ между собою.“ Этотъ же журналъ жалуется на поступки г-на Дюпена, что онъ вчера, при окончаніи собиранія голосовъ,сталъ на ступеняхъ каѳедры, и этимъ отвлекалъ членовъ оппозиціи отъ общей балотировки, съ тѣмъ, чтобы проектъ адресса къ Королю не былъ утвержденъ.

— Здоровье г-на Вильмена значительно поправилось. На прошлой недѣлѣ онъ привель въ порядокъ свои бумаги и большую часть оныхъ сжегъ. Онъ

stra, i po krótkiemu jeszcze przymówieniu się P. Odillona Barrot, który zakończył je tem zapytaniem: „czy człowiek, (Pritchard), z którego powodu 200 Francuzów poległo, godzien jest wynagrodzenia?“ — przystąpiono do głosowania nad trzecim paragrafem. Prezes odczytał go raz jeszcze, i oświadczył, że 20 członków Izby żąda tajnego głosowania. Głośne szemrania i sprzeciwiania się temu stronie Lewej, pozostały bez skutku. Liczba głosujących wynosiła 418; stanowiąca większość 210 głosów. Za paragrafem padło 213, przeciw niemu 205 głosów. Paragraf zatem względem Otahiti, przyjęty został większością tylko ośmiu głosów, co sprawiło wielkie zadowolenie w szeregach opozycji.

W dalszym ciągu posiedzenia, Prezes odczytał paragraf czwarty, wraz z dodatkiem P. Cremieux, obostrzającym wyrażenie przeciw prawu o przetrząsaniu okrętów. Niemniej jednak przystąpiono do rozpraw, P. Cremieux cofnął go dobrowolnie, z tem oświadczeniem: „iż starania o interesach, któreby chciały widzieć lepiej prowadzonemi, woli pozostawić ministerstwu troskliwszemu o honor narodowy;“ — dając przez to do zrozumienia, że terazniejszy gabinet, z powodu tak małej większości, jaką otrzymał przy głosowaniu nad poprzednim paragrafem, usunąć się powinien. Oświadczenie to Lewa Strona przyjęła z głośnymi oklaskami; pocztem, gdy PP. St. Priest i Vivien cofnęli także swoje dodatki do innych paragrafów adresu, wszystkie z kolei zostały przyjęte bez rozpraw, i przystąpiono na koniec do głosowania nad całością adresu. Wszyscy prawie członkowie Lewej Strony nie chcieli mieć w nim udziału, a to, jak powiadają, za radą P. Dupin, aby wrażenie głosowania nad 3-m paragrafem nie zostało przez to osłabione. Liczba głosujących była 249, stanowiącą zatem większość stanowiło 125 głosów. Za adressem oświadczyło się 216, przeciw niemu 33 głosy. Adress przeto został przyjęty znaczną większością, ale wprawdzie bez udziału większej części członków opozycyjnych.

Dnia 28 stycznia.

Na dzisiejszym posiedzeniu Izby Deputowanych, Prezes odczytał naprzód list Ministra spraw wewnętrznych, donoszący, że Król jutro wieczorem przyjmować będzie Deputowanych mających mu złożyć adres Izby. Następnie ustanowiono porządek dzienny, co do projektów do prawa, między którymi, na wniosek Jenerała Oudinot, postanowiono umieścić projekt do prawa o złożeniu obok Napoleona zwłok Jenerała Bertrand. Wprzod jeszcze, przed publicznym posiedzeniem, Izba odnowiła swoje biura. W 4-m i 9-m obrano Prezesów i Sekretarzy złożona opozycji; w 7-miu zaś innych samych członków stronnictwa zaczęwacze. W pierwszym biurze otrzymał prezesostwo Marszałek Bugeaud; w drugim, P. Tupinier przeciw PP. Thiers i Dupin; w 4-m, P. Billaut; w 6-m, Marszałek Sebastiani, a w 7-m, P. Salvandy.

— Jakkolwiek położenie ministerstwa, w skutek wcześniego głosowania nad 3 em paragrafem adresu, stało się niezaprzeczenie zbyt trudnem, dzienniki wszakże ministerialne dają do zrozumienia, że gabinet nie myśli porzucić steru rządu, ale pragnie się jeszcze przekonać o swej sile w rozprawach następnych, a zwłaszcza przy uchwale funduszów na wydatki tajne. *Globe* między innymi tak się wyraża: „Dochodzi nas wiadomość, że Król, po wcześniejszym posiedzeniu Izby Deputowanych, miał w gronie rodziny swojej oświadczenie, że zupełnie podziela politykę swego gabinetu i pochwala postanowienie Ministrów, zatrzymania kierunku rządu, opierając się na większości, ciągle z sobą zgodnej.“ Tenże sam dziennik użala się na postępowanie P. Dupin, że wczeraj, podczas głosowania, stanął przy stopniach mównicy, i tamże odciągał członków opozycji od wspólnego głosowania, a tem samem przeszkadzał uchwale adresu do Króla.

— Zdrowie P. Villemain znacznie się poprawiło. W zeszłym tygodniu uporządkował swoje papiery i znaczną ich część spalił. Raz także wyszedł już był ze swoim szkolnym

ходилъ съ своимъ школьнымъ пріятелемъ въ институтъ и въ пансионъ гдѣ находятся его старшія до-
чери.

29 Января.

Сегодня палата депутатовъ занималась почти исключительно разсмотрѣніемъ положенія о городскихъ доходахъ Ларошель, которое и было утверждено. До начатія балотированія, министръ торговли предложилъ палатѣ, обѣщанный вчера проектъ постановленія о таможняхъ.

— Вчера палата депутатовъ устроила свои отде-
лія; выборъ членовъ оказался благопріятнымъ мини-
стерству и могущимъ имѣть большое вліяніе на даль-
нѣшее существование онаго; число присутствова-
вшихъ простирилось до 307; изъ нихъ 175 подали голоса
свои согласно видамъ министровъ, а 132 въ пользу
оппозиціи, слѣдственно министерство имѣло на своей
сторонѣ большинства 43 голоса. Такой результатъ
можетъ почестъ хорошимъ предвищаніемъ и въ отно-
шении назначенія членовъ въ коммисію о тайныхъ
расходахъ, которое зависитъ отъ этихъ отдѣленій.

— Въ первомъ засѣданіи совѣта министровъ, про-
исходившемъ вчера, послѣ закрытія засѣданія палаты
депутатовъ, многие изъ министровъ, и, кажется, самъ г-н Гизо, изъѣвили намѣреніе оставить свои
должности. Герцогъ Бороли, былъ приглашенъ, какъ
это бывало и прежде, въ затруднительныхъ обстоятель-
ствахъ, на засѣданіе, и, изъявивъ одобрение на это, замѣтилъ, что при настолицѣ расположениіи палаты,
управліе государственными дѣлами должно въ скро-
момъ времени возвратиться къ нынѣшнимъ членамъ
кабинета, и что тогда положеніе онаго будетъ тѣмъ
болѣе упрочено, чѣмъ охотнѣе пожертвуютъ они со-
бою для удовлетворлія парламентскихъ правиль. По-
добный этому случай былъ въ 1831 году, при мини-
стерствѣ Казимира Перре, и легко можетъ возобно-
виться теперь. Однако мы думаемъ, что несогласно
было съ обязанностію мужей, принадлежащихъ къ
управленію государствомъ, полагаться на такія вѣ-
роятности. Послѣ того созванъ былъ совѣтъ изъ 15
знатѣйшихъ членовъ консервативной партіи, которы-
й большинствомъ голосовъ отрицалъ это предпо-
ложеніе, и вслѣдствіе этого министры рѣшились не
оставлять незначительного своего большинства, до-
тѣхъ поръ, пока оно будетъ ихъ поддерживать. При
семъ положено также проектъ о секретныхъ расхо-
дахъ представить въ видѣ кабинетнаго вопроса, и
если это будетъ имѣть успѣхъ, то можно предпола-
гать, что существование нынѣшняго министерства
продлится до конца засѣданій палаты и тогда, рас-
пустивъ палаты, назначить оно еще въ нынѣшнемъ
году, общіе выборы, отъ которыхъ будетъ зависѣть
далѣйшее его существованіе.

— Чрезвычайная благосклонность, изъявляемая англійскими журналами министерству г-ва Гизо, от-
нюдь не помогаетъ къ увеличенію его популярности. Можно безъ преувеличенія сказать, что англійскія газеты, человѣкъ изъявленіемъ дружбы, столько же почти вредятъ Тюльерійскому кабинету,
какъ и французскіе оппозиціонные журналы систематическою своею враждою.

— Вчера въ 10-мъ часу вечера, герцогъ Немур-
скій посѣтилъ графа Моле.

— Въ альжирскомъ Монитерѣ помѣщено, 20-го Января, слѣдующее извѣстіе: „По послѣднимъ извѣстіямъ, Абд-эль-Кадеръ живеть постолино въ Себра (въ мароккской имперіи); въ лагерѣ его, хотя нѣть изобилия, но нѣть и не достатка; ибо набожныя мусульмане все ему доставляютъ. Транспортъ состояцій изъ 50 выночныхъ муловъ, отправленный изъ Феца къ бывшему Эмиру, разграбленъ на пути поколѣніемъ Галафъ.“

— Изъ Орана пишутъ, отъ 12-го Января, слѣдую-
щее: „Абд-эль-Кадеръ не сдѣлалъ еще никакого дви-
женія. Теперь говорить онъ тщательно занимается
устройствомъ небольшой своей арміи, и старается
обеспечить для себя помощь со стороны пограничныхъ
жителей. Нѣть уже возможности скрыть, что Эмиръ
готовится возобновить войну; не льзя однако же ска-
зать, гдѣ и когда начнутся первыя непріятельскія
дѣйствія; ибо всѣ замыслы Абд-эль Кадера покрыты
глубокою тайною.“

— Изъ Марселя сообщаютъ, что тамъ поговариваютъ
о сооруженіи подъ тамошнею гаванью тоннеля, кото-
рый ни въ чёмъ не уступалъ бы лондонскому. Давно
уже было известно, что тамъ существуетъ подземный
ходъ подъ русломъ рѣки, идущій отъ церкви св. Ви-

przyjacielemъ zwiedzić instytut i pensyą, gdzie się znajdują-
ją dwie jego najstarsze córki.

Dnia 29 stycznia.

Na dzisiejszym posiedzeniu, Izba Deputowanych prawie tylko zajmowała się rozstrząsem prawo o opłatach konsumcyjnych miasta Larochelle. Prawo zostało przyjęte. Przed głosowaniem, Minister handlu przedstawił Izbie, stosownie do wzorajszego zapowiedzenia, prawo o komorach celnych.

— Pomyślnym i na dalszy byt gabinetu znakomicie wpływającym wypadkiem, jest sposob, w jaki wzoraj uorganizowane zostały biura Izby: obecnych było członków 307; z tych 175 głosowało zgodnie z widokami Ministrów, 132 było oppozycyjnych; gabinet zatem miał za sobą większość 43 głosów. Taki wypadek dobrą jest wróźbą względem wyboru komisji do funduszów tajnych, który przez tez biura będzie dokonany.

— Na pierwszym zgromadzeniu Ministrów, które odbyło się przedwczoraj po posiedzeniu Izby, wielu członków gabinetu, a jak się zdaje i sam P. Guizot, oświadczyli się założeniem swych urzędów. Xiążę Broglie, wezwany, jak zwykle w trudnych okolicznościach, na radę, wynurzył podobne zdanie, czyniąc zarazem uwagę, że w obecnym usposobieniu Izby, władza wkrótce musi na powrót przejść w ręce mężów teraźniejszego gabinetu, i że wtedy, położenie ich będzie tem bardziej ustalone, im chętniej poświęcają swą osobistość zasadom parlamentarnym. Podobny wypadek zdarzył się już raz w 1831 roku, za ministerstwa Kazimierza Perier, i teraz łatwoboy się mógł powtórzyć. Z tém wszystkim, po głębokim rozwadze, uznano za niegodne mężów, stojących u steru rządu, liczyć na takie przypuszczenia. Narada zaś zwołana później, z 15 najwięcej mających wpływ Konserwatystów, znaczną większością odrzuciła stanowczo powyższą myśl, a ministerstwo postanowiło nie opuszczać swej małej większości, dopóki ta mu wierną pozostanie. Zgodzono się również aby z funduszów tajemnych uczynić kwestią gabinetową, a jeżeli ta próba wypadnie na korzyść rządu, można przypuścić, że gabinet dotrwa do końca posiedzeń, a wtedy dopiero rozwiąże Izby, aby jeszcze w bieżącym roku przedsiewziąć ogólne wybory, od których dalsze jego istnienie zależy będzie.

— Nadzwyczajna przychylnośc, jaką pisma angielskie okazują dla ministerstwa P. Guizot, bynajmniej nie przeklada się do wzrostu jego popularności. Można bez przesady powiedzieć, że prassa angielska, niezręcznymi dowodami swojej przyjaźni, tyleż prawie szkodzi gabinetowi Tuileryjskiemu, co i francuzka prassa oppozycyjna swoją systematyczną nienawisię.

— Wczoraj wieczorem, około godziny 10-ej, Xiążę Nemours odwiedził Hr. Molé.

— Monitor Algierski, z dnia 20-go stycznia, donosi co następuje: „Według ostatnich wiadomości, Abd-el-Kader ciągle bawi w Sebra (w państwie Marokańskim); w jego obozie, lubo nie panuje obfitość, na niczem jednak nie zbywa, bo pobożni Muzułmanie wszystkiego mu dostarczają. Konwój, składający się z 50 ciu mulów obłożonych, przeznaczony dla byłego Emira, przysłany z Fez, został zrabowany w drodze przez pokolenie Halaf.“

— Z Oranu piszą pod dniem 12-m stycznia: „Abd-el-Kader żadnego jeszcze nie zrobił poruszenia. Teraz, jak powiadają, czyniąc się reorganizacją małego wojska swojego, i stara się zapewnić sobie pomoc mieszkańców pogranicza. Zataić już teraz niepodobna, że Emir gotuje się do wznowienia wojny; niepodobna jednak powiedzieć, gdzie i kiedy wybucha pierwsze działania nieprzyjacielskie, bo wszelkie zamiary Abd-el Kadera najgłębsza pokrywa tajemnicą.

— Donoszą z Mar-ylii, iż jest mowa o opatrzeniu tuncznego portu tunnolem, który nie ușępowałby Londynskiemu. Oddawna wiedziano, że jest tam podziemne przejście pod dnem rzeki, rozciągające się od kościoła Św. Wiktora do twierdzy Św. Mikołaja, i przeto łączące dwa końce

ктора до крѣпости св. Николая, и потому соединяющей два конца города, раздѣленные глубокимъ устьемъ рѣки впадающей въ море, по коему плаваютъ корабли самого большаго размѣра. Въ продолженіе многихъ лѣтъ оба входа въ подземный проходъ засыпаны были мусоромъ. Инженеръ Жуальянъ и архитекторъ Матейра предположили открыть этотъ проходъ для общай пользы. Издергки на разчистку и исправленіе въ немногихъ мѣстахъ свода, исчислены въ 400,000 или 500,000 франковъ. Этотъ тоннель будетъ обширнѣе лондонскаго; онъ шириной въ 60 футовъ, состоить изъ одного свода и по крайней мѣрѣ четвертью длины тощеля, который находится подъ Темзою.

— Въ журналь *l'Océanie française*, издаваемомъ на островѣ Отаити, сообщаютъ слѣдующія любопытныя подробности: „Людоѣство господствуетъ еще во всемъ своемъ ужасѣ въ Ню-Гивѣ. Намъ известны, въ числѣ прочихъ военныхъ, начальниковъ, два такихъ дикаря: Пакоко и Великій Жрець Векетаи, они, какъ говорятъ, съѣли довольно значительное число людей. Пакоко самъ говоритъ, что онъ тѣла жителей Океаніи предпочитаетъ тѣла Европейцевъ, такъ какъ сіи послѣднія слишкомъ солоны. Даже послѣ овладѣнія Французами островомъ Отаити, пожираемы были люди, о чёмъ французскія власти въ Ню-Гивѣ не знали. Приготовленіе сего отвратительнаго блюда, весьма просто: Въ земляномъ углубленіи дѣлаютъ котловину изъ камней, подъ которую кладутъ дрова; послѣ этого трупъ, начиненный сладкими приправами, укладывается въ эту котловину, обкладывается совершенно камнями, потомъ снова накладываются на верхъ дрова и зажигаются. Огонь раскаливаетъ до бѣла камни, пропекаетъ насквозь трупъ, который разрывается въ куски. Руки и ноги весьма нравятся людоѣдамъ, и потому части эти предназначаются для начальниковъ. Голову, лишенню волосъ и зубовъ посыпаютъ въ Мори (храмъ мертвыхъ), куда имѣютъ право входить одинъ лишь жрецы. Изъ зубовъ дѣлаютъ ожерелья для воиновъ; а волосы составляютъ украшеніе во время войны. Простой житель, вышедшій на войну, вносить ихъ за полесомъ, около рукъ и ногъ; начальники же прикрѣпляютъ ихъ къ концу жезловъ.“

— Въ этомъ же журналѣ сообщаютъ далѣе слѣдующее: „Жители маркизскихъ острововъ исповѣдуютъ фетишную вѣру. Они вѣрють въ существованіе началь добра и зла, и приносятъ жертвы какъ тому, такъ и другому. Жрецы, кои, по мнѣнію народа, имѣютъ непосредственный сношенія съ Богами, пользуются неограниченной властью, которой народъ съѣло повинулся. Всакій разъ, когда главный Жрець намѣренъ сдѣлать какое нибудь распоряженіе, отправляется передъ этимъ, ночью, на гору, где издается родъ сильнаго вол. На другой день онъ объявляетъ, что Богамъ угодно было дать ему такія-то повелѣнія, которыя съ тѣхъ поръ получаются для всѣхъ силу закона. Если главный Жрець пожелаетъ человѣческихъ жертвъ, дикии нападаютъ на враждующія съ ними племена, захватываютъ ихъ и пожираютъ. Если свиньи сдѣлаются рѣдкими, то онъ объявляетъ ихъ священными на пол-года, или на одинъ или на два года, какъ это недавно случилось въ Ню-Гивѣ, и тогда не лѣзъ ихъ убивать или продавать. Если какая либо хижина обѣявлена будетъ табу, тогда никто не смѣеть прикасаться къ ней.“

Англія.

Лондонъ, 25 Января.

Здѣсь говорятъ о назначеніи лорда Сандона, на мѣсто лорда Элліота, статѣ секретаремъ Ирландіи. Вчера онъ имѣлъ продолжительную конференцію съ сэръ Робертомъ Пемъ. Открывшуюся въ парламентѣ послѣ лорда Элліота вакансію по должности депутата восточнаго Корнуоллса, либеральная партия надѣется замѣстить своимъ кандидатомъ г-нъ Робартесомъ.

— По полученіи Бразильской почты въ Фальмутѣ, возобновились слухи на счетъ коммерческаго трактата. Въ *Globe* поименованы даже чиновники, назначенные комисарами, со стороны Бразильскаго правительства для заключенія сего трактата, какъ то, министръ иностраннѣхъ дѣлъ г-нъ Сенгоръ Франкъ и прочіе. Со стороны Англіи, какъ слышно, переговоры по сему дѣлу возложены на посланника нашего въ Ріо-Жанейро, г-на Гамильтонова.

miasto, rozdzielone głębokim ujściem rzeki wpadającej do morza, po której chodzą największe okręty. Od wielu lat oba wejścia do podziemia zawalone były gruzami. Inżynier Joyland i architekt Matayras powzieli myśl otworzenia tego przejścia dla powszechnego użytku. Koszta oczyścieńia i naprawy sklepienia w nieistniejących miejscach, wyrachowane są na 4 do 500,000 franków. Tunel ten będzie wspanialszym od Londyńskiego: szeroki na 60 stop, złożony z jednego sklepienia, i przynajmniej o czwierć całą dłuższy od tunelu pod Tamizą.

— *L'Océanie française*, dziennik wydawany na wyspie Oahii, zawiera następujące ciekawe szczegóły: „Ludzie z rodu panie jeszcze z całą swą okropnością na wyspie Nu Hiwi. Znamy takich dzikich, między innymi wojennego naczelnika nazwiskiem Pakoko, i wielkiego kapłana Weketai, który się chętnie żądał dość znaczną liczbę ludzi. Pakoko mówi sam, że przekonał całą Oceanian nad niem Europejczyków, gdyż tych ostatnich jest zbyt słone. Nawet po zajęciu Oahii przez Francuzów, ofiary ludzkie były jeszcze pożerane na Nu Hiwi oczem władze francuskie zgodą nie wiedziały. Przyrządzanie tej obrzydliwej potrawy jest bardzo prosty: w wydrążonym ziemi robią kotlinę z kamieniem, pod którą ułożone jest drzewo, cały trup staranowany orzyszczeniu i nadziany słodkimi ingredyencjami, jak gęsty blik mi, kiedy się na te kotlina, otacza się kamieniami i zupełnie pokrywa; na wierzch kladzie się znowu drzewo i podpalana. W krótkim przeciągu czasu ogień rozpala do czterwoności kamienie i piecze na wkrótce trupa, którego potem rozkraszają na części. Ręce i nogi są bardzo poszukiwane i dostają się naczelnikom. Głowa oglęcona z włosów i zębów, odnoszona jest do Morai (świątyni umarłych), do której tylko sami kapłani mają prawo się zbliżać. Z zębów robią noszyjniki dla wojowników, włosy stanowią ozdobę w czasie wojny. Prosty mieszkaniec Nu Hiwy, ukrany na wojnę nosi je w pasie, lub na okolo rąk i nog; naczelnicy zaś przytwierdzają je na koncu buław.“

— W tymże dzienniku czytamy dalej: „Religia mieszkańców wysp Marquesas, jest czysty fetizm. Wierzą wiernie poczta do dobrego i złego, i czynią ofiary tak jednemu jak drugiemu. Kapłani, który, w mniemaniu ludu, są w bezpośrednich stosunkach z Bogami, wykonywają nieograniczoną władzę, której lud jest ślepym posłusznym. Za każdą razą, gdy Wielki Kapłan ma wydanie jakie rozrzedzenie, udaje się naprzód w noc na góre, gdzie wydaje pewny rodzaj głosnego wycia. Nazajutrz ogłasza, że Bogowie dali mu takie a takie rozkazy, i te odtąd stają się prawem dla wszystkich. Jeżeli Wielki Kapłan chce ofiar ludzkich, dzicy biegają po ludzi i przyjacielskiego plemienia, porywają ich i pożerają. Jeżeli świnie stają się rzadkimi, Wielki Kapłan ogłasza je za święte (*t. bu*), na rok, na pol roku, niekiedy aż na dwa lata, jak to ostatnią razą miało miejsce w Nu Hiwi, i wtedy nie wolno jest ich zabijać ani sprzedawać. Jeżeli jaka chalupa ogłoszona jest tabu, nikt się do niej zbliżyć nie waży.“

ANGLIA.

Londyn, 25 stycznia.

Mówią, że Lord Sandon będzie nastepcą Lorda Eliot, w urzadzie Sekretarza Stanu Irlandii; miał on wezwać dlonią narodę z Sir R. Peel. Miejsce opróżnione w parlamencie przez Lorda Eliota, jako Reprzentanta wschodniej Korunii, stronnictwo liberalne ma nadzieję osadzić swoim kandydatem, panem Robartesem.

— Pogloska o zawarciu traktatu handlowego z Brezilią, wznowiła się po nadaniu poczty z Rio-Janeiro do Falmouth. Gobe wymienia komisarzy, mianowanych do tego przez rząd Brezilijski, a między nimi P. Senhor Franca, terazniejszego Ministra spraw zagranicznych. Ze strony Anglii prowadzenie układów miało być polecone P. Hamilton, Posłowi angielskiemu w Rio-Janeiro.

— Въ Манчестерѣ проходило недавно собрание общества противъ закона о хлѣбѣ. Изъ разныхъ мѣстъ Англіи прибыли въ это собраніе члены, пользующіеся большими вліяніемъ; Гг. Кобденъ, Брейтъ, Гібсонъ и прочіе произносили рѣчи. Секретарь читалъ отчетъ, изъ котораго видно, что капиталы общества находятся въ цвѣтущемъ состояніи, и что вліяніе онаго на выборы и вообще на ходъ государственныхъ дѣлъ, значительно увеличилось.

— Ея Величество Королева, 4-го Февраля, личнѣ откроетъ засѣданія парламента. Адресъ на тронную рѣчь предложенъ будетъ въ нижней палатѣ, членомъ ея г-мъ Чергриномъ, а подкрѣплять его будетъ г-нъ Барнсъ.

— Въ Ливерпуль получены изъ Буеносъ-Айреса письма отъ 10-го Ноября, въ коихъ утверждаютъ, что правительство коррентской области, возставшей противъ Розаса, задержало множество кораблей съ товарами, большую частью англійскаго издѣлія, назначеннymi въ Парагвай, цѣною слишкомъ въ миллионы долларовъ. Возстаніе противъ Розаса, какъ по всему кажется, поддерживается Англією.

— Въ *Historical Register* пишутъ слѣдующее: „Для многихъ показалось удивительнымъ, что герцогъ Веллингтонъ съ некоторого времени сталъ заниматься планомъ обѣ укрепленіи Лодона. Говорятъ, что онъ утвержденъ, что по смерти Короля Людовика-Филиппа дойдетъ дѣло до войны съ Францией.“

27 Января.

Директоры Лондонскаго общества миссіонеровъ напечатали въ газетахъ поданіе Королю Людовику Филиппу прошеніе, обѣ отмѣнѣи Французскаго протектората надъ островомъ Отаити, и отвѣтъ Короля на это прошеніе. Въ прошеніи своемъ они изъясняютъ, что по законамъ острова, иностранцы не могутъ имѣть на оному пребыванія, безъ дозвolenія мѣстной власти; что протестантскіе миссіонеры всегда подчинились таковому постановленію, а напротивъ того, въ 1836 году, двое католическихъ священниковъ, безъ всякаго дозволенія, поселились на семъ островѣ, старались обращать жителей въ свою вѣру, и по той причинѣ были изгнаны оттуда; что вслѣдствіе этого адмиралъ Дюпети-Туаръ потребовалъ отъ Королевы Помаре 2,000 долларовъ пени, и вскорѣ засимъ капитанъ Французскаго корабля *Athémis* уничтожилъ этотъ законъ. Съ тѣхъ поръ французскіе миссіонеры пользовались большими преимуществами противъ англійскихъ миссіонеровъ, то есть: безъ дозволенія мѣстной власти, могли они имѣть на островѣ пребываніе. Послѣ того въ 1842 году учрежденіе было протекторатъ надъ островомъ. Королева Помаре удалена отъ управления онымъ и островъ занятъ Французами. Наступила война; училища миссіонеровъ уничтожены; жены ихъ и дѣти принуждены были искать убежища въ другихъ мѣстахъ, а они сами подвергались опасности. Въ заключеніе просители, изъявляютъ радость, что Франція отказалась отъ обладанія островомъ, сѣтуютъ однако на счетъ учрежденія протектората, къ принятию котораго Королева Помаре принуждена была сплою, и просятъ обѣ отмѣнѣи онаго. Въ отвѣтъ на это прошеніе г-нъ Гизо объявилъ просителямъ, что хотя не могъ онъ удовлетворить ихъ просьбы, и даже не призналъ справедливыми некоторые изъ приведенныхъ ими фактовъ, однако докладывалъ просьбу ихъ Королю, и что Его Величество уважая правила человѣколовія, умеренности и терпимости, коими руководствуется общество, приказалъ объявить оному, что Его Величество надѣется, что англійскіе миссіонеры съ своей стороны подкрепятъ усиемъ Франціи къ распространению между жителями острова образованности, и что въ семъ отношеніи могутъ они положиться на покровительство и дружбу французскихъ властей. Въ отвѣтъ на таковое объявление общество миссіонеровъ обратилось къ г-ну Гизо съ повтореніемъ прежнихъ своихъ требованій.

28 Января.

Въ *Standard* пишутъ, что Прусскій Король, присудилъ англійскимъ кунцамъ, за понесенные ими убытки въ Портенде, только 1,760 фун. стер., а не 8,000 или 100,000 фр., какъ они требовали.

— Въ здѣшнихъ журналахъ помѣщена инструкція, сообщенная Остъ-Индскому военному губернатору, въ письме одного изъ директоровъ компаніи. Въ

— Niedawno odby³o siê w Manchesterze og³oñne zgromadzenie związku przeciw prawom zbożowym. Cz³onkowie najwiêcej wpływu majaçy przybyli z rozmaitych stron kraju, a mowy mieli: P.P. Cobden, Bright, Gibson i inni. Sekretarz odczytał sprawozdanie komitetu, z którego pokazalo się, że nie tylko fundusze związku są w najlepszym stanie, ale że i wpływ jego na wybory i życie polityczne kraju znacznie się powiększył.

— Królowa osobiście zaga³i w dniu 4-m lutego nowe posiedzenie parlamentu. Adres w odpowiedzi na mowętronową przedstawi Libe Niszczyciel członek tejże Izby, P. Chartries, a popierać go będzie P. Baring.

— W Liverpool otrzymano listy z Buenos Ayres, datowane 10-go listopada, i donoszące o zabraniu przez rząd prowincji Corrientes, która powstała przeciw Rosasowi, znaczné liczeby ludzi, naładowanych towarami, po wiêkszej czesci angielskiego wyrobu, przeznaczonymi do Paragwaju, wartości przesz³o milion dollarów. Powstanie przeciw Rosasowi, według wszelkiego podobieństwa do prawdy, jest popierane przez Anglię.

— W *Historical Register* czytamy co następuje: „Z zdziwieniem zapewne wszyscy się dowiedzą, że Xiâze Wellington od pewnego czasu zajmuje się planem obwarowania Londynu. Mówią, że Xiâze jest przekonany, iż po śmierci Króla Ludwika Filipa przyjdzie do wojny z Francją.“

Dyrektorowie Londyn kiego towarzystwa missyi, ogłosili w pismach publicznych: memoryal, podany Królowi Ludwikowi Filipowi, w którym upraszczają o zniesienie protektoratu francuskiego na wyspie Otahit, oraz otrzymaną w tym wzgl±dzie odpowiedź. W podaniu swoim wy³uszczaj±c, że prawo na tej wyspie nie dozwalało przebywania na niej cudzoziemcom, bez pozwolenia miejscowego władz; że missyonarze protestancy zawsze poddawali się temu rozporządzeniu, wbrew zaś niemu, w roku 1836, dwaj xiâze katoliccy, bez pozwolenia osiedli w Otahit, i starali się nawracać krajowców, co pociągnęło za sobą wygnanie ich z kraju. W skutku tego Admiral Dupetit-Thouars skazał Królowę na karę pieniężną 2,000 dollarów; a wkrótce potem, kapitan okrętu francuskiego *Artemise*, zniósł całkiem rzeczone prawo. Od tego czasu missyonarze Francuzey używali przywileju, jaki nigdy nie służył missyonarzom angielskim, to jest: że bez pozwolenia miejscowego rządu na wyspie przebywać mogli. Po tych wypadkach w roku 1842, nastąpiło ustanowienie protektoratu, złożenie z tronu Królowej Pomare, i zabor wyspy: co pociągnęło za sobą wojnę. Szkoły missyonarzy zostały zniszczone, ich żony i rodziny musiały schronić się w spokojniejsze miejsce, właściwe ich osoby narodzone były na niebezpieczeństwo. Dyrektorowie towarzystwa missyi, wyrzwszy w dalszym ciągu pisma radość, z powodu, że Francuzi zrzekli się posiadania wyspy, ubolewają jednak nad przywróceniem protektoratu, do którego Królowa gwałtem zmuszoną została, i proszą o jego zniesienie. W odpowiedzi na to pismo, P. Guizot oświadczył Towarzystwu, że chociaż na prośbę podaną zgodzić się nie mógł, ani nawet przyznać prawdziwości niektórych faktów, jakie memoryal przytacza, przedstawił go jednak Królowi, który z przyjemnością uznając zasady filantropii, umiarkowania i tolerancji, jakimi towarzystwo jest natchnione, kazal je zawiadomić, iż spodziewa się, że missyonarze Angielscy ze swej strony, wspierani będą usiłowania Francuzi, w rozprzestrzenieniu cywilizacji między wyspierzami, iż w tem liczyć mogą na protektorat i przyjaźń władz francuskich. Na to pismo, Towarzystwo missyjne przed kilku dniami odpowiedziało znów P. Guizot, z ponowieniem dawniejszych swoich żądań.

Dnia 28 stycznia.

Standard donosi, że Król Pruski wyrokiem polubownym, przyznał kupcom angielskim poszkodowanym w Portendie, tylko 1,760 funtów szter. nie zaś 8,000 czyli 100,000 fr. jak tego żądali.

— Dzienniki tutejsze udzielają ogólną instrukcja daną jeneralnemu gubernatorowi Indii Wschodnich, w liście pisany przez jednego z dyrektorów kompanii. W

инструкциі сей поручено ему въ особенности поддерживать достоинство компании и мирную политику.

— Единственою цѣллю засѣданій французскихъ палатъ было возобновленіе, можетъ быть въ пятнадцатый разъ, жалкаго дѣла объ Отаити и Марокко; можно однако же надѣяться, что послѣ открытия англійскаго парламента, нижняя палата не посвятить и получаса для слушанія столь безполезнаго дѣла, а обратить свое вниманіе на важные вопросы внутренней политики. Кажется, что парламентъ прежде всего займется финансами и дѣлами Ирландіи.

— Говорить, что на сихъ днѣахъ, предъ открытиемъ засѣданій парламента, произойдутъ важныя перемѣны по высшимъ судебнымъ должностямъ.

— 3-го с. м., сэръ Робертъ Пиль дастъ парламентской обѣдъ, на который многія знатнѣшія лица получили приглашенія.

instrukcji tej zalecone jest szczegolnie utrzymywanie powagi dyrektoryatu, oraz polityki pokoju.

— Zebranie Izb francuskich miało jedynie na celu wznowić, po raz może pięćdziesiąt, opłakaną sprawę Otaiti i Marokko; spodziewać się jednak wypada, że po otwarciu parlamentu angielskiego, Izba Niższa nie poświęci nawet pół-godziny na słuchanie tak bezwocnego przedmiotu, i zwróci swą uwagę na ważne kwestie polityki wewnętrznej. Zdaje się, że głównie parlament zajmie się uporządkowaniem finansów, oraz sprawą Irlandii.

— W ciagu bieżacego tygodnia, przed rozpoczęciem posiedzeń parlamentu, mają zajść ważne zmiany w najważniejszych urzędach sądowych.

— Sir Robert Peel, w d. 3 m lutego, da wielki obiad parlamentarny, na który wiele osób znakomitych odebrało już zaproszenie.

Испания.

Въ Парижѣ получено, 26-го Января, телеграфическое извѣстіе, разрѣшившее всѣ догадки объ участіи Зурбано. Между тѣмъ, какъ въ нѣкоторыхъ журналахъ сообщали, что Зурбано благополучно уѣхалъ на Португальскую границу, получено телеграфическое извѣстіе изъ Байонны, что онъ и зять его Кайо-Мурро задержаны 19-го с. м. близъ Логроно. Зурбано захваченъ живой, а зять его былъ убитъ однимъ изъ карабинеровъ. Не трудно отгадать, что ожидало Зурбано, когда по событияхъ въ Логроню, онъ лишень былъ покровительства закона. Военное начальство приказало посадить его, по обычаю, въ часовню, а 21-го числа по-утру разстрѣлять.

Мадридъ, 20 Января.

Королева, какъ мы уже сообщили, даровала полное прощеніе генералу Приму, а журналы, защищавшіе его во время процесса, теперь сохранили молчаніе. Съ другой стороны, можно сомнѣваться, помирится ли самъ Примъ съ предсѣдателемъ министровъ, и господствующею системою.

— Въ Мадритскихъ газетахъ сообщаютъ, что герцогъ Рынкаresъ получилъ большой крестъ ордена Карла III.

— Въ новопредложенномъ бюджетѣ, королевское содѣржаніе простирается до 43½ миллионовъ реаловъ, а именно: для Королевы Изабеллы назначается 34 миллиона, для Королевы Родительницы — 3 миллиона, для Инфантины сестры Королевы 3 миллиона, и для ИнфANTA Donъ Франциска 3 съ половиною миллиона.

— Мы получили недавно извѣстіе изъ достовѣрнаго источника, что папская столица намѣрена прислатъ сюда Монсіньора Капаччини, съ уполномочіемъ на счетъ устройства дѣлъ испанской церкви, кои нуждались въ томъ согласія Папы.

Мексика.

Съ кораблемъ *Sea*, который совершилъ путь изъ Нью-Йорка въ Ливерпуль въ теченіи 15 дней, получены въ Лондонѣ извѣстіи, изъ самой Мексики отъ 9, а изъ Вера-Круса отъ 13 Января. Въ нихъ утверждаютъ, что Сантаана близокъ къ паденію. Обстоятельство это тѣмъ болѣе имѣтъ значенія, что люди, которые заняли мѣсто президента принадлежать къ числу значительнѣйшихъ въ республикѣ; между ними отличаются особенно характеромъ и образованіемъ: Шеваррія воспитанный въ Англіи, Куевасъ бывшій посланикомъ въ Берлинѣ, и молодой Конде, сынъ испанского генерала, начальникъ инженеровъ. Счастливая перемѣна правлениія въ столицѣ подала по-воду народу гласно изъявить свою радость, при чёмъ однако же не произошло никакого безпорядка.

Hiszpania.

Do Paryża nadeszła 26-stycznia wiadomość telegraficzna, która położyła koniec wszelkim przypuszczeniom o losie Zurbana. Kiedy albowiem niektóre dzienniki donosili, że Zurbano umknął szczęśliwie za granicę Portugalską, telegraficzna depesza z Bonjony zawiadomiła, że on i szwager jego, Cayo Murro, zostali schwytani w dniu 19 m b. m. niedaleko Logrono. Zurbana wzięto żywcem; szw gier zaś jego, który chciał uniknąć, został od jednego z karabinierów na miejscu zastrzelony. Łatwo była przewidzieć co czekało Zurbana, zwłaszcza że po wypadkach w Logrono ogłoszono go za wyjętego z pod prawa. Władze wojskowe w rzeczy samej umieściły go przez noc, jak zwykle w Hiszpanii, w kaplicy, a 21-go rano został rozstrzelany z tyłu.

Madryt, 20 stycznia.

Królowa, jak juž wiadomo, zupełnie ulaskawiła Jenerała Prim, a dzienniki, które trzymały tą jego stronę w czasie processu, teraz milczą zupełnie. Z drugiej strony wątpić także można, czy w skutku tego ulaskawienia, sam Jenerał Prim pogodzi się zupełnie z Prezesem Ministrów i panującym obecnie systematem.

— Gazety madryckie donoszą, że Xiążę Rianzares otrzymał nową laskę, to jest wielki krzyż orderu Karola III.

— W nowo przelożonym budżecie, lista cywilna podana jest na 43 i pół miliona realów, a manowicie 34 milionów dla Królowej Izabelli, 3 miliony dla Królowej matki, 3 miliony dla Infantki, siostry Królowej, 3 i pół miliony dla Infanta Don Francisco.

— Dowiadujemy się właśnie z dobrego źródła, że stolica Apostolska ma zamiar przysłać tu Monsgre Capaceini z pełnomocnictwem do uporządkowania stosunków kościelnych hiszpańskiego, które wymagały porozumienia się z Państwem.

Meksyk.

W Londynie otrzymano, statkiem *Sea*, który odbył drogę z New-York do Liverpool w ciagu dnia piętnastu, wiadomości z Meksyku. Wiadomości z samego Meksyku dochodzą do dnia 9-go, a z Vera-Cruz, do dnia 13-go grudnia, i zapewniają, że zarząd Santany szybko zbliża się do końca. Wypadek takowy ma temu większe znaczenie, że ludzie którzy zajęli miejsce Prezydenta, należą do najznakomitszych w Rzeczypospolitej. Z pomiedzy tych odznaczają się szczególnie przez swój charakter i wykształcenie: Chervarría wychowany w Anglii, Cuevas był Posel w Berlinie i Conde, młody syn Jenerała hiszpańskiego, dowódca oddziału inżynierów. Szczęśliwe uskutecznienie zmiany rządu w stolicy, dalo ludowi powód do okazania głośno swojej radości, przy czym jednak żadne nadużycie popelnionem nie zostało.